Täysistunto

Tiistai 5.4.2016 klo 13.59—18.31

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 32/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

15.35 **Olli-Poika Parviainen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää useita keinoja, joiden julkilausuttuina tavoitteina on nopeuttaa turvapaikkaprosesseihin liittyvää hallintoa. Tavoite tehostaa turvapaikkahakemusten käsittelyä ja muun muassa oikeusavun käyttöä on sinänsä kannatettava. Osa hallituksen ehdotuksista onkin järkeviä. Valitettavasti osaan esityksistä liittyy jälleen, tälläkin kertaa myös merkittäviä ongelmia ja riskejä. Esitys on ihmisoikeuksien ja yksilöllisen oikeussuojan kannalta erittäin herkällä alueella. On syytä edetä tarkasti ja harkiten. On hyvä, että asiaa käsitellään laveasti hallinto-, laki- ja perustuslakivaliokunnissa. Näissä valiokunnissa saadaan käsiteltyä asiaan liittyvät eri näkökulmat, kuten turvapaikkaprosessien nopeutuminen, perusoikeuksien toteutuminen ja oikeusistuinten jutturuuhkan helpottuminen. Esitystä ovat luonnosvaiheessa kritisoineet muun muassa korkein hallinto-oikeus, oikeuskansleri, Asianajajaliitto, YK:n pakolaisjärjestö UNHCR, yhdenvertaisuusvaltuutettu, Amnesty ja Pakolaisneuvonta. Lausuntojen perusteella esitykseen tehtiin vain muutama pienehkö, joskin sinänsä hyvä, muutos.

Arvoisa puhemies! Suomeen kohdistunut turvapaikanhakijoiden suuri määrä koettelee hallintoamme ja ruuhkauttaa myös turvapaikkapäätösten käsittelyä. Tilanne myös aiheuttaa yhteiskunnalle kustannuksia, joita emme ole ennakoineet tai tänne tilanneet. Oikeusturvaan liittyvät taloudelliset kustannukset eivät kuitenkaan ole niin suuria, että perusoikeuksista tinkimällä ratkaistaisiin julkisen talouden haasteita. Sen sijaan inhimilliset kustannukset voivat olla merkittäviä. Osa esityksessä ehdotetuista keinoista on myös sellaisia, ettei ole ollenkaan varmaa, tuovatko ne lopulta säästöjä. On mahdollista, että ne päinvastoin lisäävät yhteiskunnan kustannuksia. Esimerkiksi turvapaikkapuhuttelun oikeusavun rajoittaminen voi lisätä ja vaikeuttaa työtä tuomioistuimissa ja pidentää käsittelyaikoja.

Turvapaikkajärjestelmä ylipäätään toimii kokonaisuutena parhaimmin silloin, kun hakijan tilanne saadaan selvitettyä jo varhaisessa vaiheessa kattavasti. Hallituksen esityksessä järjestelmän painopiste siirtyisi tuomioistuinkäsittelyn suuntaan. Tämä ei välttämättä tuota lainkaan säästöjä, vaan valitukset ja paloittain matkan varrella täydentyvät käsittelyt lisääntyvät ja tehokkuus vähenee. Lisäksi hallituksen esitys on muotoiltu siten, että alalla

pitkään toimineet, kokeneet ja osaavat asianajajat eivät todennäköisesti voisi jatkossa avustaa turvapaikkatutkinnan aikana. Oikeusavustajien kelpoisuusehtojen kehittäminen on monesta syystä sinänsä kannatettavaa, mutta käytännössä juuri tämän mallinen muutos voi johtaa siihen, että erityisasiantuntemus heikkenee, eikä siihen, että epäeettisten tahojen toiminta alalla vähenisi. Myös heikentyvä asiantuntemus voi aiheuttaa sekä inhimillisiä ongelmia että tarpeetonta prosessien pitenemistä.

Arvoisa puhemies! Kansainvälistä suojelua hakevilla oikeussuojan tarve on korostuneen kipeä ja vaativa. Turvapaikkamenettelyssä on kyse perustavanlaatuisten ihmisoikeuksien arvioinnista, esimerkiksi siitä harkinnasta, onko ihmisen henki uhattuna, jos hänet palautetaan lähtömaahansa. Turvapaikkajärjestelmää käytetään valitettavasti hyödyksi myös tilanteissa, joissa henkilö itse on tietoinen siitä, että asiallista perustetta turvapaikkaan ei ole. Itse en pidä sellaista käytöstä moraalisesti hyväksyttävänä, jo sen vuoksi, että se vie resursseja aidosti hädänalaisten auttamisesta. Joidenkin ihmisten tuomittava käytös ei kuitenkaan saa tarkoittaa kaikkien hakijoiden oikeusturvan ja ihmisoikeuksien systemaattista heikentämistä. Ihmisoikeudet ja oikeusvaltioperiaate on turvattava kaikissa tilanteissa, myös esimerkiksi säilöönoton yhteydessä. Nyt esitys liikkuu paikoin harmaalla alueella. Myös esimerkiksi tuomioistuinten oikeudesta käyttää ulkomaalaisrekisteriä pitäisi säätää lopullisessa laissa tarkemmin. Esitys siis vaatii vielä muokkaamista monilta osin, jotta se vastaisi sille asetettuihin tavoitteisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Kun liikutaan näin herkällä alueella, olisi lakiesityksen lopullisen käsittelyn yhteydessä syytä sitoutua arvioimaan muutosten vaikutuksia tehtyihin päätöksiin, oikeusavun saatavuuteen, turvapaikka-asioita hoitavien avustajien asiantuntemukseen ja turvapaikkaa hakevien perusoikeuksien toteutumiseen.

15.39 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erittäin hyvä ja ansiokas puheenvuoro edustaja Parviaiselta, mutta lähden nyt liikkeelle siitä, että en missään nimessä näe tuota samaa huolta, että oikeusapua ei enää turvapaikkapuhutteluun saisi. Juuri juttelin yhden asioita hoitaneen juristin kanssa, ja hän sanoi, että tämä esitys on aivan hyvä.

Puhemies! Tällä esityksellä pyritään keventämään ja nopeuttamaan turvapaikkaprosessien käsittelyä, ja se on varmasti sekä suomalaisen yhteiskunnan että turvapaikanhakijan etu. Pidän myös erittäin tärkeänä sitä, että jatkossa ei voi enää olla näitä koijareita ja puoskarijuristeja hoitamassa turvapaikanhakijoitten asioita vaan siellä on ammattilakimiehet.

Puhemies! Minusta on erittäin huomionarvoista huomata tästä esityksestä, että näinkin vaikeaa asiaa kuin pitkät turvapaikkaprosessit voidaan oikeusvaltion tavoin fiksusti hoitaa. Meidän ei tarvitse tehdä barbaarimaan ratkaisuja, vaan demokratiassa ja oikeusvaltiossakin voidaan oikeusprosesseja saada tehokkaammaksi.

Puhemies Maria Lohela: Ja sitten puhujalistalla edustaja Aalto.

15.41 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitystä lukiessa herää kysymys, onko lakiesityksen tarkoituksena vain kiristää ulkomaalaislainsäädäntöä ja vaikeuttaa eniten apua tarvitsevien ihmisten asemaa, jotta hallitus voi sanoa, että ulkomaalaispolitiikkaa on kiristetty. Olemmeko todella oikeusvaltiona siinä pisteessä, että ihmisoikeuksien polkeminen on jokin sulka hallituksen hatussa?

Arvoisa rouva puhemies! Miten esimerkiksi se, että rajoitetaan turvapaikanhakijoiden oikeutta maksuttomaan oikeusapuun, auttaa Suomea? Eikö turvapaikanhakijoiden oikeusturvan tietoinen heikentäminen aiheuta vain lisää ongelmia? Minua kiinnostaa myös tietää, miten hallitus suhtautuu esityksen lausuntokierroksella saamaan laajaan kritiikkiin, sisältöjen ohessa myös lainsäädännön valmistelua koskeviin moitteisiin. Esitystä on kritisoitu laajasti, ja se on heikosti valmisteltu. Lausuntopalaute on pitkälti sivuutettu, ja esityksestä puuttuu kunnollinen lainmuutostarpeen, vaihtoehtoisten ratkaisujen ja vaikutusten arviointi, vaikka kyse on erityisen haavoittuvan ryhmän oikeusturvan merkittävästä heikennyksestä.

Arvoisa rouva puhemies! Myös vihreiden mielestä turvapaikkahakemusten käsittelyn nopeuttaminen ja oikeusavun tehostaminen ovat tavoitteena kannatettavia. Tästä ei ole epäselvyyttä, mutta epäselvyyttä on kuitenkin siitä, miksi hallituksen tavoitteena on vaarantaa vakavasti kansainvälistä suojelua hakevien ihmisten oikeusturvaa ja heikentää ihmisoikeuksien toteutumista. Ja miksi hallitus tahtoo hankaloittaa turvapaikkapuhuttelun oikeusapua rajoittamalla sitä ja lisätä työtä tuomioistuimissa? Tämähän johtaa siihen, että turvapaikkahakemusten käsittely ei nopeudu, vaan päinvastoin ne pitkittyvät ja kustannukset kasvavat.

Lisäksi on sanottava, että ymmärrän kyllä toiminnan tehostamistarpeet ja kustannusten hillitsemisen tavoitteen, mutta eikö oikeusvaltiossa nämä pyrkimykset tulisi suhteuttaa yksilön aitoihin oikeussuojatarpeisiin? Esitys sivuuttaa ehkä keskeisimmän oikeusturvaongelman, eli sen, että erityisen haavoittuvassa tilanteessa olevia, kuten kidutettuja tai ihmiskaupan uhreja, tai painavia humanitaarisia syitä, kuten lapsen etua, ei tunnisteta, ja päinvastoin: esitys uhkaa lisätä riskiä palautuskieltojen loukkaamiseen. Onko hallitus tullut ajatelleeksi sitä, että heikennykset muutoksenhaussa, tuomioistuimissa, johtavat siihen, että hakijat eivät ehdi löytää pätevää avustajaa eivätkä hankkia tarvittavia dokumentteja ajoissa? Tämä puolestaan heikentää koko järjestelmän kokonaistehokkuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Tuntuu, että valmistelijat joko eivät tunne tai halua tutustua turvapaikkaprosessiin ja sen todellisuuteen. Lainmuutoksella ollaan luomassa suomalaiselle yhteiskunnalle vierasta ja eriarvoistavaa oikeussuojajärjestelmää, ja esitys vaarantaa vakavalla tavalla haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten oikeusturvan.

Näin ollen esitys pitää ensisijaisesti hylätä ja palauttaa valmisteluun, toissijaisesti saada perustuslakivaliokuntaan, hallintovaliokuntaan ja lakivaliokuntaan arvioitavaksi. Jos nämä esityksen sisältämät muutokset päätetään kuitenkin härkäpäisesti viedä eteenpäin, on oikeusministeriön sitouduttava arvioimaan muutosten ihmisoikeusvaikutuksia ja arvioitava erityisesti päätösten laatua, oikeusavun saatavuutta ja turvapaikka-asioita hoitavien avustajien asiantuntemusta.

15.45 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, kuinka tarkasti edustaja Aalto on nyt perehtynyt tähän esitykseen, mutta hän puhui todella sydäntä lämmittävästi ja minustakin aivan oikein kaikista haavoittuvimmissa asemissa olevista turvapaikanhakijoista. Siellä lakiesityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa nimenomaan, siis nimenomaisesti, edustaja Aalto, todetaan se, että jos on alaikäinen turvapaikanhakija, jos on kidutettu, jos on muuten haavoittuvassa asemassa, voi saada edelleen oikeusapua myös siinä turvapaikkatutkinta- ja kuulemisprosessissa, mutta terveet, nuoret, raavaat miehet eivät sitä sitten enää välttämättä saisi. Tämä tarkennus.

15.46 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn: onko edustaja Kurvinen lukenut kaikki nämä lausunnot, mitä tähän esitykseen on annettu, missä on hyvin yksityiskohtaisesti kuvattu myös nämä ongelmat, mitkä tähän esitykseen liittyvät? Näistä lausunnoista pitkälti kumpuavat myös ne huolenaiheet, mitkä tahdon tuoda tässä suuressa salissa myös edustajien tietoisuuteen.

15.46 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Politiikassa aina ripaus rehellisyyttäkin on hyväksi: en ole ihan kaikkia lausuntoja, edustaja Aalto, lukenut, minä voin jopa myöntää sen täällä. Mutta ymmärrän sen huolen, ja huolenaihetta tässä on, esimerkiksi se, että on erilaisia muutoksenhakuaikoja.

Mutta samaan aikaan, kuten jo sanoin aiemmassa vastauspuheenvuorossani, sekä turvapaikanhakijoiden että suomalaisen yhteiskunnan etu on se, että Suomeen jäävät pääsevät mahdollisimman nopeasti kotouttamistoimien piiriin, kaikista heikoimmassa asemassa olevia autetaan ja heidät, jotka ovat enemmän siirtolaisia tai tämmöisiä seikkailijoita tai retkeilijöitä, palautetaan ystävällisesti mutta erittäin määrätietoisesti mahdollisimman nopeasti.

Ja tämäntyyppisiäkin esityksiä tarvitaan, ja minusta tämä on varsin taitavasti laadittu: täyttää meidän ihmisoikeusvelvoitteet, vaikka linja kiristyy.

15.47 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä hämmästellä tätä edustaja Kurvisen asennetta tässä asiassa. Nimittäin kyse on siitä, että mistä voi tietää alkuvaiheessa, että ihminen on sellaisessa tilanteessa, että hän tarvitsee sitä apua, kun hän ei pysty puhumaan sitä kieltä, mitä me täällä puhumme, ja kun hänellä ei ole avustajaa, joten kuka ja miten sen oikeusavun tarpeen ratkaisee. Ja se on, edustaja Kurvinen, tässä esityksessä täysin auki. Ja mielestäni on surullista, että hallitus tulee tänne eduskuntaan sellaisen esityksen kanssa, joka heikentää heikoimmassa asemassa olevien ihmisten tarvetta ja heikentää heidän mahdollisuuttaan saada apua. Ja on pöyristyttävää kuulla, että luullaan, että tämä tulee toimimaan. Eihän ulkonäön perusteella voi päättää, onko tämä henkilö nyt avustajan tarpeessa vai ei, eikä myöskään iän perusteella.

15.48 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni on todellakin hämmästyttävää, että edustaja Kurvinen täällä puolustaa sellaista oikeusjärjestelmää, missä luodaan ikään kuin kahta eri kastia, (Touko Aalto: Kastijako!) — joo, kahtiajako ja kastijako ja sen sellaista — että en ymmärrä, miten hallitus voi puolustaa tällaista. On ihmisoikeuksia, jotka ovat yleisluontoisia — universella rättigheter, som gäller alla. Ja minun mielestäni me olemme todella, todella vaarallisella tiellä tässä yhteiskunnassa, jos luomme tällaista järjestelmää, että tietyillä ihmisillä on tietty oikeussuoja ja tietyt oikeudet mutta toisilla ei. Tämä on todella vaarallinen tie.

15.49 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Täällä käytetään dramaattisia puheenvuoroja, (Välihuutoja RKP:n ryhmästä) ja totean nyt RKP:n, SFP:n riksdagsledamoteille sen asian, että tälläkään hetkellä oikeusapua ei saa kaikkiin oikeusriitoihinsa. Esimerkiksi yksityisoikeudellisissa riidoissa aina — jos ne eivät ole menneet jo oikeudenkäynniksi, eivät ole ihan realisoituneet niin pitkälle, että siitä tulisi pääkäsittely käräjäoikeuteen — ei saa oikeusapua, että sen verran haluan dramatiikkaa tässä asiassa vähentää.

Edustaja Henrikssonille totean sen, että olen keskustellut näitä asioita hoitaneitten juristien kanssa, ja näkemykset eroavat, mutta viimeksi perjantaina minulle soitti yksi kollega, ja hän totesi, että se ei ole juristin paikka — normaalista turvapaikkakuulemisesta, jos siellä ei ole mitään tämmöistä erityistä tilannetta, että henkilö jostakin tällaisesta hädänalaisesta, haavoittuvasta asemasta johtuen ei pysty kertomaan sitä tilannetta, eräs kollega, joka näitä on hoitanut ja hoitaa oikeudenkäyntiasioita, totesi, että ei ole juristin paikka lähtökohtaisesti.

15.50 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asiantuntijalausunnothan ovat siitä syystä tärkeitä, edustaja Kurvinen, että ne kertovat muuta kuin henkilökohtaisia mielipiteitä. Ne kuvaavat yleensä sitä kokemusta, sitä koulutusta, ne keräävät sen laajan asiantuntemuksen, jonka perusteella sitten toivottavasti eduskunta kirjoittaa lakeja niin, että ne tulevat mahdollisimman tehokkaiksi ja järkeviksi. Nyt tässä tilanteessa korkein hallinto-oikeus — niin kuin tässä on sanottu — oikeuskansleri, Asianajajaliitto, yhdenvertaisuusvaltuutettu, Amnesty, Pakolaisneuvonta ja kansainvälisesti UNHCR ovat kaikki erittäin huolissaan. Heidän asiantuntemuksensa mukaisesti nämä tavoitteet nopeutetusta käsittelystä eivät täyty, ja on suuri riski, että ei huomata. Kokemuksesta voi sanoa, että nämä haavoittuvassa asemassa olevat eivät tule esille, ja näillä oikeusavustajilla on aivan (Puhemies koputtaa) merkittävä rooli, aivan keskeinen rooli myös ihmiskaupan tunnistamisessa. Kehotan tutustumaan oikeaan elämään. [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.51 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luotan enemmän näihin asiantuntijoihin, siis joihin Eva Biaudet juuri viittasi, kuin edustaja Kurvisen tuttavaan. Täytyy sanoa, että kyllähän nämä asiantuntijalausunnot pitäisi lukea, ja pitäisi myös ymmärtää, mitä niissä lukee. Tilannehan tulee nyt hahmottumaan sellaiseksi, että näiltä pakolaisneuvonnan asiantuntijoilta, jotka tänä päivänä ovat siellä läsnä ja pystyvät avustamaan näitä haavoittuvassa asemassa olevia turvapaikanhakijoita, otetaan nyt se mahdollisuus pois. Ne ihmiset, jotka ovat tehneet tätä työtä nyt vuositolkulla, he, jotka todella osaavat tämän, eivät enää saa olla siinä läsnä. Onko se todella, edustaja Kurvinen, teidän ajatusmaailmanne (Eva Biaudet: Tuttavan!) — ja tuttavanne — mukaan oikea tie mennä? Meidän mukaamme se ei ole.

15.52 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tässä on helppo yhtyä Kurvisen näkemykseen, ja pidän kyllä sitä kritiikkiä, jota hallituksen esitystä kohtaan täällä on esitetty, kovin kohtuuttomana ja suhteettomana. Kysehän on kuitenkin siitä, että olemme siis keventämässä prosessia. Kenenkään oikeusturva ei vaarannu, mutta prosessi hieman kevenee. Tämä on oikein kahdestakin näkökulmasta.

Ensinnäkin se on oikein siitä näkökulmasta, että arvostamme sitä suomalaista veronmaksajaa, joka maksaa koko tämän lystin. Siksi toisekseen se on myöskin oikeusturvanäkökulmasta oikein, koska tällä varmistetaan se, ettei myöskään turvapaikanhakijalle muodostu epärealistista kuvaa siitä, millä perustein Suomessa on mahdollista turvapaikka saada ja millä perustein ei.

Siksi toisekseen tässä tulevat kysymykseen myöskin humaanit kysymykset: kun meille on selvästikin tullut paljon aiheettomia turvapaikanhakijoita, niin toimimalla siten, että ke-

vennämme prosessia tässä vaikeassa tilanteessa, pystymme helpottamaan myöskin sitä, että se apu, mitä annetaan, todella kohdentuu niille, jotka sen avun tarpeessa aidosti ovat.

Puhemies Maria Lohela: Vastauspuheenvuoroja ovat pyytäneet useammat henkilöt. Olkaa huoleti, ne on kaikki noteerattu.

15.54 **Olli-Poika Parviainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sen verran palaisin edustaja Rydmanille vielä ennen kuin poistutte, että... [Wille Rydman poistui salista.] — No, jatkan kuitenkin puhumista, ainakin Kurvinen kuuntelee.

Varmasti meillä kaikilla on yhteinen tavoite siinä, että niiden prosessien, joilla turvapaikkakäsittelyä tehdään, on oltava mahdollisimman sujuvia ja tehokkaita. Siitä varmasti ei ole erimielisyyttä. Mutta se ei saa tapahtua sen kustannuksella, että me tingimme sen prosessin järjellisyydestä tai sen prosessin vaikuttavuudesta. Siksi peräänkuulutin omassa puheessani sitä, että mikäli nämä hallituksen esitykset nyt toteutuvat, meidän on aivan absoluuttisessa minimissään arvioitava niiden vaikutuksia nopeasti myöhemmin, jotta näemme mitä tapahtuu. Nyt esityksessä on valtava määrä hurskaita toiveita, joita vastaan valtava määrä asiantuntijatietoa argumentoi. Toivon, että valiokunnat perehtyvät tähän asiaan erittäin huolellisesti.

15.55 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteenhan varmaan me kaikki jaamme, sen, että haluamme tätä prosessia selkeyttää ja nopeuttaa. Siitä täällä aika lailla yksimielisyys näyttää olevan. Mutta sitten me tulemme näihin muutamaan yksityiskohtaan.

Ensimmäinenhän liittyy tähän oikeusavustajan kelpoisuusvaatimukseen, ja toisaalta sitä voi pitää hyvänä, mutta sitten pitää myös kysyä, mikä on näiden julkisten oikeusavustajien osaaminen näissä kysymyksissä. Millä tavalla, jos tämä esitys menee läpi, me pystymme sitten myös antamaan koulutusta näille julkisille oikeusavustajille, jotta he selviytyvät näistä tilanteista, mitä eteen tulee? Senhän takia näitä ovat juuri hoitaneet ne ihmiset, jotka jo vuosia ovat erikoistuneet näihin asioihin, jotta heillä se osaaminen on. On syytä epäillä, löytyykö tätä samanlaista osaamista esimerkiksi niiltä henkilöiltä, jotka tätä julkista oikeusapua tällä hetkellä antavat.

Toinen liittyy sitten tähän avustajan käytön rajaamiseen. Esityksessähän todetaan, että eihän tämä merkittävästi kustannuksia tule säästämään, koska epäillään, että valitusvaiheessa, kun mennään tuomioistuimeen, selvittelykustannukset tulevat taas lisääntymään, joten nämä asiat on kyllä syytä huolellisesti käydä läpi.

15.56 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Haluan todeta edustaja Joona Räsäselle sen, että myös jatkossa olisi luvan saaneilla oikeudenkäyntiavustajilla, joilla on oma lakiasiaintoimisto, tai asianajajilla, jotka ovat Suomen Asianajajaliiton jäseniä, tai näissä toimistoissa työskentelevillä juristeilla mahdollisuus hoitaa näitä asioita — se ei jää vain julkisten oikeusavustajien varaan. Mutta me olemme rajanneet monissa muissakin tärkeissä asioissa. Ei joku erittäin reipas eläkeläinen voi lähteä hoitamaan naapurin autokauppariitaa käräjille. Sekin katsotaan sellaiseksi, vaikka intressi olisi 5 000 euroa, että siinä täytyy olla juridista pätevyyttä. Miksi sitten näin tärkeässä asiassa kuin turvapaikan saaminen, mitä tämä debatti on todistanut, pitäisi kenen tahansa voida avustaa, ilman mitään kelpoisuutta? Täällä on jo paljon siteerattu sitä, että Asianajajaliittokin on koh-

distanut huolen nimenomaan tähän, että pitää olla päteviä henkilöitä siellä turvapaikkavalitusprosesseissa.

15.57 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedoksi edustaja Rydmanille, joka valitettavasti ehti poistua, sekä edustaja Kurviselle, että nyt muutokset vievät painopistettä päinvastoin varhaisesta vaiheesta tuomioistuinkäsittelyyn, jolloin ne valitukset lisääntyvät. Nimenomaan korkein hallinto-oikeus on huolissaan siitä, että uhkaa tuomioistuinten työn lisääntyminen ja hankaloituminen hallinto-oikeuden selvittämisvelvollisuuksien sekä suullisten käsittelyiden lisääntyessä. En tiedä, onko edustaja Hakkarainen nyt se Kurvisen kuuluisa tuttu, mutta tiedoksi kuitenkin, että (Antti Kurvinen: Turistituttu!) nykyiset osaavat avustajat korvataan uudella oikeusaputoimistojen avustajakunnalla. Näin ollen apua alkuvaiheessa antaisivat oikeusaputoimistot, joilla ei ole erityisosaamista tai riittäviä resursseja. Tämä saattaisi johtaa avustajan vaihtoon tuomioistuinvaiheessa. Esityksessä ei ole ratkaistu käytännön kysymyksiä siitä, miten hakijat löytävät oikeusaputoimistoihin ja oikeusaputoimistojen resurssit varmistetaan.

15.58 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ole kyseinen henkilö, jonka Kurvinen sanoi, mutta tästä, mitä tämä touhu yleensä on, asiantuntijalausuntoihin voin sanoa sen, että mitä enempi niitä kriittisiä lausuntoja tulee, sen parempia ne hallituksen esitykset silloin ovat. (Välihuutoja) — Kyllä nimenomaan näin, että täytyy olla nyt selvät semmoiset miesten otteet tässä touhussa, että ei päästetä... (Välihuutoja) — Nimenomaan näin, että tämmöiset, sieltä tulee ainoastaan miehiä. Yritetään jarruttaa tätä turvapaikkaturismia, mikä nyt on valloillaan. (Eva Biaudet: 30 prosenttia Euroopan pakolaisista on naisia!) — Missä minä näen? Minä en ole sitä naista nähnyt. Kyllä se televisioon tulee ja siellä esitellään, mutta näistä on 80 prosenttia miehiä. Televisio on erikseen ja tiedotus kuin käytäntö. Ne eivät kulje käsi kädessä.

15.59 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä haluaisin muistuttaa, kun se ei aivan kaikille keskustelijoille ehkä ole selvää, että nyt me puhumme ihmisistä, jotka ovat joko kokeneet tai joita uhkaavat ne kaikkein pahimmat jutut, mitä me pystymme kuvittelemaan: sota, raaka väkivalta, kidutus, raiskaukset, kuolema. Nämä ovat kaikki, koko tämä viuhka, käsillä tässä käsittelyssä, nyt tässä keskustelussa. On jopa vähän mautonta, kuten edustaja Kurvinen teki, verrata näitä niihin yksityisoikeudellisiin kiistoihin naapurin kanssa raja-aidan paikasta, joihinka oikeusapua ei käytetä. Nyt ovat kyseessä oikeasti vakavat asiat, oikeasti dramaattiset asiat, ja nyt saa vähän dramatisoida. Tässä ei voi vetää yli dramatisoinnin kanssa.

16.00 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Lyhyesti haluan oikaista tässä edustaja Kontulalle sen, että tarkoitin, että turvapaikka-asiat ovat paljon tärkeämpiä kuin se naapurin aitariita tai autoriita, ja jos niihinkin tarvitaan tällä hetkellä tietyn tason omaava juristi, niin miksi ei tarvittaisi myös tähän turvapaikkaprosessiin. Tämä vain oikaisuna tähän keskusteluun.

16.00 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tässä edustaja Rydman sanoi, ettei pidä antaa erikoista kuvaa siitä, mikä Suomessa on mahdollista. Täs-

sähän nimenomaan pyritään nyt siihen, että se, mikä Suomessa on mahdollista, ei olisi kaikille mahdollista, ilmeisesti.

Turvapaikanhaussa on kyse perustavaa laatua olevasta ihmisoikeudesta. Nämä ihmiset ovat heikoilla, heitä on saatettu kiduttaa. He ovat usein kulkeneet sellaisten tapahtumien läpi, joita me emme täällä voi kuvitellakaan.

Nyt sanotaan, että pyritään tehokkuuteen. Mutta mitä tämä tehokkuus sitten on? Onko se sitä, että pyritään saamaan selville kaikki tieto päätöksen tueksi, vai onko se sitä, että yritetään käsitellä asia mahdollisimman nopeasti mahdollisimman vähin tiedoin? Onko se sitä, että pyritään karsimaan asiakkaan saama apu minimiin, kasaamaan tiedonsaannin tielle mahdollisimman paljon esteitä? Ei tässä pyritä hakemusten hyvään käsittelyyn. Tässä paketissa on suunnattomia ongelmia, ja mikä on surullisinta, on se, että nämä ongelmat ovat hallituksen tiedossa. (Puhemies koputtaa) Tämä on saanut tyrmäävän vastaanoton, koska tämän taustalla ei ole pragmatiikka vaan populismi.

16.01 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on monta kohtaa, ja on tietenkin, edustaja Kurvinen, helppo nyt kääntää siihen kohtaan, jossa on kysymys nimenomaan ikään kuin pätevyydestä, ja puolustaa. Olemme kaikki varmaan siitä erittäin huolestuneita, että kaikki ei aina ole ihan mennyt niin kuin Strömsössä aikaisemmin, ja se huoli jaetaan, mutta siitä tavasta, joka tässä on, voimme varmaan keskustella valiokunnassa. Se suurin ongelma on kuitenkin se, että nyt halutaan evätä kaikilta, joilla ei ole erittäin painavia syitä, jo siinä alkuvaiheessa — ilman, että me tiedämme, että niitä ei voi todeta, ei ole kukaan todentamassa eikä kukaan vaatimassa — oikeusavun, sitä neuvontaa, sitä oikeuksiensa tiedottamista, että he voisivat kertoa siitä asemasta, missä he ovat. Siis me ajattelemme, että se, että joku saa oikeudellista neuvoa, on jotenkin luksusta, joka ei koske ulkomaalaisia ja joka ei saisi koskea ihmisiä, jotka todennäköisesti (Puhemies koputtaa) voivat olla hyvinkin vaarallisessa tilanteessa.

16.03 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valitettavasti edustaja Rydman lähti jo, mutta minun mielestäni on erittäin vaarallista puhua, että kevennetään prosesseja, nopeutetaan prosesseja, kun oikeasti on kyse siitä, että haavoittuvan joukon oikeusturvaa heikennetään. Minä odotan suurella kauhulla, missä on sitten se seuraava prosessi, mitä pitää keventää, missä oikeusturvasta luovutaan sen nimissä, että saadaan kevennettyä tai nopeutettua näitä prosesseja. On tietty oikeusturva, ja se vaatii tietyn tyyppistä prosessia, ja siitä on kyse, ei siitä, että yritetään keventää prosesseja heikentämällä oikeusturvaa. Minun mielestäni niin ei voi olla oikeusvaltiossa, niin ei saa tapahtua.

16.04 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itsekin hallintovaliokunnan jäsenenä kuuntelin mielenkiinnolla tätä keskustelua, jossa on kyllä jo tämmöistä kevään lämpöä ilmassa: puheenvuorojen sisällöt ovat varsin napakoita, ja perusteluita haetaan puolesta ja vastaan. Mutta tämän käsittelyn osalta olen myös samaa mieltä kuin tässä opposition edustajat aikaisemminkin, että on varattava riittävä aika asian käsittelyyn. Se, että hallituksen esityksessä, pääasiallisessa sisällössä, esitetään voimaantuloa kiirehtien ensi tilassa, antaa tietenkin aiheen epäillä sitä, saadaanko tälle lainvalmistelulle riittävä kuuleminen aikaan. Ja riittävä kuuleminen on saatava aikaan, koska ihmisoikeudet ovat tämän sivistysvaltion perusta ja niiden pitää olla myös meidän lainsäädäntömme perusta. Kidutus, poliittinen vaino, kansanmurha — tällaiset uhat uhkaavat tuhansia ihmisiä, niitä

mahdollisesti kymmeniätuhansia turvapaikanhakijoita. Tästä joukosta on pystyttävä poimimaan ne henkilöt, jotka aidosti (Puhemies koputtaa) vaativat ja ansaitsevat oikeudenmukaisen kohtelun tässä maassa.

16.05 **Vesa-Matti Saarakkala ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En tyrmää kaikkea sitä kritiikkiä, mitä on tässä annettu, mutta pyydän saada huomauttaa kuitenkin, että meillä on kymmeniätuhansia turvapaikanhakijoita ja tulee varmaan lisää vielä jatkossakin, niin että kyllä on silloin tarkasteltava näitä kokonaisresursseja, mitkä meillä tähän toimintaan on. Mielestäni silloin on kaikkien etu, että tätä toimintaa nopeutetaan, prosessia nopeutetaan. Vaikka se kuulostaakin ehkä kylmältä, niin se on viime kädessä kaikkien prosessiin osallistuvien etu. On myös huomioitava, että onhan sekin yksi vetovoimatekijä, jos täällä Suomessa saa parempaa oikeuspalvelua kuin jossakin muussa EU-maassa. Kyllä minä uskon, että meidän oikeusvaltiomme kestää vielä tämänkin uudistuksen jälkeen täysin vertailun muihin EU-maihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuorot, edustaja Hongisto ja edustaja Kari.

16.06 **Reijo Hongisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valitettavasti edustaja Nylander ehti poistumaan salista. Tartuin hänen huoleensa siitä, että oikeusturvaa vaarannetaan. Me varmasti olemme kaikki samaa mieltä siitä, että oikeusturvaa ei tule vaarantaa kenenkään kohdalla.

Tässä lakiesityksessä todetaan, että vuonna 2015 saapuneitten kansainvälistä suojelua hakeneiden määrän perusteella korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi arvion mukaan odotettavissa noin 5 000 lupahakemusta, ja tällä hetkellä hallinto-oikeus käsittelee noin 4 000 hakemusta — siis 4 000, joista pääosa on kantasuomalaisten asioita. Nyt olisi tulossa lisää 5 000 hakemusta, ja kun mietitään sitä oikeusturvan vaarantamista, niin mielestäni voi ihan perustellusti kysyä, kenenkä oikeusturvaa ollaan vaarantamassa. Olen täsmälleen samaa mieltä, että kenenkään oikeusturvaa ei saa vaarantaa, mutta kun resurssit ovat tällä hetkellä 4 000 asian käsittelyyn, ja jos tulee lisää, till, 5 000, niin aivan varmaa on, että jonkun oikeusturva vaarantuu. Meidän täytyisi lisätä niin valtavasti resursseja, jotta kaikki asiat kyettäisiin hoitamaan, ja taloudellisesti se ei ole mahdollista.

16.07 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Saarakkala, istumme samassa valiokunnassa, ja olen saanut teistä hyvin hyvän kuvan ja asioihin paneutuvan kansanedustajan kuvan, ja en halua uskoa todeksi sitä, että olette valmiit nopeuttamisen kustannuksella laskemaan laatutasoa tämmöisessä ihmisoikeuksiin liittyvässä selvityksessä, jolla ihmiset saisivat sen oikeuden, jonka oikeusvaltio pystyy heille tarjoamaan. Vaikkakin tilanne on poikkeuksellinen, vaikkakin joukossa on myös henkilöitä, jotka eivät ole kansainvälisen suojelun tarpeessa tai ihmisoikeuksien näkökulmasta niin herkässä tilanteessa, en halua uskoa siihen, että Suomessa asioita käsittelemään rakennetaan sellainen automaatti, että me toimitamme Suomesta maahan saapuneista ihmisistä ne kaikkein suurimmassa hädässä olevat ihmiset takaisin kidutuksen, ihmisvainon ja muun karmeuden keskelle. Tästä Suomi on jo tällä hetkellä saanut varoituksen ja tuomioita, ja nämä prosessit pitää ottaa vakavasti, tämä ei ole mielipidekysymys.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Saarakkalan nimi mainittiin sen verran monta kertaa, että edustaja Saarakkalalle vastauspuheenvuoro.

16.08 **Vesa-Matti Saarakkala ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En tosiaan tyrmännyt tätä kaikkea kritiikkiä, mitä esitettiin, mutta ihmettelen kyllä, jos tämän lakiesityksen lähtee suoralta kädeltä tyrmäämään oppositiosta käsin, niin kuin tässä useampi edustaja on tehnyt. Mielestäni nyt kannattaa käydä kunnon käsittely eduskunnassa, katsoa, mikä on se lopputulema, ja jos tässä todella on isoja ongelmia, niin uskon kyllä, että EU-tasolta ihan tämän oikeusvaltion periaatteenkin perusteella sitten jo kyllä puututaan Suomen toimintaan, mikäli tässä todella on joku isompi ongelma, jota tässä nyt esitetään muka olevan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja puhujalistaan.

16.09 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Ensin alkuun haluan todeta edustaja Saarakkalalle, että kyllä minä uskon, että EU-tasolta varmaan puututaankin jossakin vaiheessa, mutta EU-tasolta puuttuminen on pääsääntöisesti jälkijättöistä, ja silloin, kun on kysymys ihmisten kohtaloista, hyvin vakavista riskeistä, olisi parempi toimia etukäteen kuin yrittää korjailla jälkikäteen.

Minä haluan sanoa muutaman sanan ihmiskaupasta ja ihmiskaupan uhreista, koska minusta tuntuu, että ihan kaikki eivät tunne sitä mekanismia, millä ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä toimii. Tässä lakiesityksessä on erityisesti kaksi sellaista kohtaa, joihinka tämä liittyy: toisaalta lisäselvitysten toimittamiseen asetettavat rajoitukset tai niiden tiukennukset ja toisaalta tämä oikeusavustajan mukaan saaminen turvapaikkapuhutteluun vain painavista syistä. Käytännössä tämä jälkimmäinen tarkoittaa, että jotta sinä saisit turvapaikkapuhutteluun oikeusavustajan, sinun olisi pitänyt jo ennen sitä turvapaikkapuhuttelua jollekin taholle, jollakin tavoin, vakuuttaa, että sinun kohdallasi on kysymys painavista syistä. Tämä on ylipäätään jo hankala asetelma, kun otetaan huomioon, että näissä ihmisissä on paljon hyvin matalan koulutustason ihmisiä, lähes kaikille suomalainen oikeusjärjestelmä on vieras ja tuskin kukaan osaa kunnolla sellaista kieltä, jolla näitä asioita pystyisi hoitamaan.

Ihmiskaupan uhrien kohdalla kysymys on kuitenkin erityisen hankala sen takia, että ihmiskauppaan uhriutuminen yleensä selviää pikkuhiljaa prosessin kuluessa. On erittäin harvoja ihmiskaupan uhreja, jotka kävelevät poliisiasemalle ja sanovat, että "moikka, minut ihmiskaupattiin, olen kokenut näitä, näitä ja näitä asioita". On useita syitä, minkä takia ihmiskaupan uhriutumisen koko prosessi tulee esille vasta pikkuhiljaa. Ensinnäkin ihmiskaupan määritelmä itsessään on edelleen sen verran epäselvä, että se on hankala juristeillekin, saati sitten tavalliselle, ehkä kouluttamattomalle ihmiselle. Toiseksi ihmiskauppaan yleensä liittyy sellaisia tapahtumia, jotka ovat ihmisen kannalta hävettäviä, ehkä hänen kulttuurissaan jopa kuolemaakin hävettävämpiä asioita. Hänet on saatettu raiskata kymmeniä kertoja. Hänet on saatettu pakottaa tekemään rikoksia, joista hän ei tietenkään ensimmäiseksi mene vieraalle viranomaiselle puhumaan, erityisesti, jos hän on kotoisin maasta, jossa myös viranomaiset ovat uhka, ehkä jopa uhka ihmiskaupatuksi tulemiselle. Lisäksi voi olla vielä niin, että joko henkilöön itseensä taikka hänen perheeseensä kohdistuu jonkinnäköistä painostusta vielä sen jälkeenkin, kun hän on Suomessa.

Kumpikin näistä minun alussa mainitsemistani uudistuksista tulee lisäämään todennäköisyyttä siihen, että näitä ihmiskaupan uhreja tullaan tulevaisuudessa tunnistamaan vähemmän kuin tunnistettaisiin nykyisen järjestelmän puitteissa. Osittain tämä sama pätee myös kidutuksen uhreihin. Nämä ovat ehkä keskeisimpiä syitä, minkä takia minä vetoaisin siihen, että hallitus miettii todella, todella vakavasti, onko tähän uudistukseen, jolla hallituksen esityksenkään mukaan ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, välttämätöntä mennä.

16.13 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Minäkin itse asiassa haluaisin, aivan kuten edustaja Kontula, kiinnittää ehkä erityistä huomiota niihin ihmisiin, jotka ovat kaikkein, kaikkein heikoimmassa ja vaikeimmassa tilanteessa, joiden tunnistaminen juuri silloin, sillä hetkellä, kun he ovat viranomaisyhteydessä, on hyvin hyvin tärkeää — nimenomaan mahdolliset ihmiskaupan uhrit.

Kun eduskunta on jonkin aikaa sitten vahvistanut muun muassa rikoslainsäädäntöä ihmiskaupan paremmaksi tunnistamiseksi ja näitten uhrien aseman parantamiseksi, niin oikeusavustajien käyttöä on erityisesti korostettu. Eduskunta on nimenomaan tuonut ja määrännyt, että on hyvin tärkeätä, että mahdolliset ihmiskaupan uhrit mahdollisimman ajoissa saavat käyttää oikeusavustajaa. Ja eduskunta on jopa sanonut, että esimerkiksi paritukseen liittyvä rikollisuus, jossa hyvin monesti voi olla kysymys siitä, että on itse asiassa kysymys ihmiskaupasta eikä parituksesta, selviää nimenomaan sen oikeusavustajan kanssa käydyn prosessin kautta. Siitä syystä tuntuu jollain tavalla ristiriitaiselta, että hallitus nyt niiden ihmisten kohdalla, joista me tiedämme, että heillä on hyvin suuri riski altistua ihmiskaupalle tai jollekin muulle vakavalle rikollisuudelle, juuri siitä kohtaa vähentää oikeusavustajan käyttämistä, jossa sen avulla kevyimmin ilman raskaita tuomioistuinprosesseja voisi olla mahdollista tunnistaa uhreja.

Ihmiskaupan auttamisjärjestelmässä vielä vuonna 2014 turvapaikan hakijoiden vastaanottokeskukset tekivät yli 30 prosenttia tunnistamisista, he ohjasivat 30 prosenttia mahdollisista uhreista ihmiskaupan auttamisjärjestelmään. Viime vuoden heinäkuun jälkeen ei ollut tullut juuri lainkaan tällaisia referointeja. Tämä on hyvin huolestuttava piirre. Se ei tarkoita sitä, että ihmiskauppa olisi loppunut, vaan se tarkoittaa todennäköisesti sitä, että tällä hetkellä on varmaan paljon kokemattomampaa, nimenomaan ihmiskaupan kannalta kokemattomampaa henkilöstöä ja että asiakkaita on niin paljon vastaanottojärjestelmässä. Tämä esitys tekee sen vieläkin epätodennäköisemmäksi, että kukaan voisi tunnistaa ihmiskaupan uhrin tässä prosessissa.

Hallitus esittää esityksessään, että erityisen painavasta syystä saa käyttää oikeusavustusta, mutta ongelma tietenkin on, että juuri näiden ihmisten kohdalla sitä ei kukaan tiedä. Ja me tiedämme kokemuksesta, että sitä ei hevin edes huomata. Juuri niin kun edustaja Kontula täällä puhui, on monta syytä ja haluaisin nimetä vielä joitakin hänen mainitsemiensa lisäksi siihen, että uhri tai mahdollinen uhri ei kerro tilanteestaan. Harva ymmärtää tämän rikoslainsäädännön merkityksen, vaikka olisikin oppinut, mutta se, että ei edes kerro, mitä on tapahtunut, liittyy tietenkin siihen, että ne ovat hyvin hyvin vaikeita tapahtumia. Ja varsinkin silloin, kun kysymyksessä on henkilö, joka tulee maasta, jossa ei välttämättä voi tuntea luottamusta viranomaisiin, niin kestää tosi kauan aikaa, että viranomaiset pystyvät rakentamaan sellaisen suhteen, joka voisi herättää luottamusta niin, että uskaltaa kertoa. Monessa maassa poliisikin on sekaantunut ihmiskauppaan ja hyväksikäyttöön ja voi joutua

vain vielä huonompaan asemaan, jos siitä kertoo, puhumattakaan tietenkin näistä muista häpeäkysymyksistä.

Sen lisäksi Suomessakin on ihmiskaupparaportoija todennut, että vaikka ihmiskaupan uhri kertookin niistä tapahtumista, niin monet viranomaiset, monesti poliisikaan ei ymmärrä, että kysymys on ihmiskaupasta, vaan jopa lähettää uhrin pois tai käsittelee sitä muuna asiana. Olemme todenneet, että oikeusavustaja, joka rakentaa luottamuksellisen suhteen tähän henkilöön, pystyy paremmin selvittämään ne tiedot, jotka sitten edesauttaa sitä prosessia tulevaisuudessa. Ja summa summarum, se tarkoittaa, että prosessista tulee tehokkaampi, lyhyempi, halvempi eikä päinvastoin, kuten hallituksen esityksessä esitetään.

Mielestäni on tärkeää, että meidän lainsäädäntömme pohjautuu sille tiedolle, joka meillä on. Meillä on kerättyä tietoa muun muassa näistä prosesseista. Me tiedämme, että näin tapahtuu. Me tiedämme, että tarvitsemme oikeusapua hyvin varhaisessa vaiheessa varsinkin tunnistamaan ihmiskaupan ja muut tällaiset vakavat tilanteet, jotka ovat tehneet henkilön aseman haavoittuvaksi. Miksi emme toimisi rationaalisesti eikä epärationaalisesti myöskin tässä esityksessä? Toivon, että valiokunta tulee muuttamaan ainakin tämän kohdan tässä hallituksen esityksessä. — Kiitos.

16.20 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan, että kansainvälistä suojelua koskevat asiat käsiteltäisiin tuomioistuimissa kiireellisinä. Muutoksenhakuaika lyhenisi niin, että valitus Helsingin hallinto-oikeuteen olisi näissä asioissa tehtävä 21 päivän ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Hallinto-oikeuden päätösvaltaista kokoonpanoa muutettaisiin niin, että se olisi ulkomaalaislain valitusasioissa päätösvaltainen myös kokoonpanossa, johon kuuluu kaksi jäsentä. Valitusluvan myöntämisen edellytykset muuttuisivat tämän esityksen myötä niin, että lupa voitaisiin myöntää ainoastaan, jos muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saada asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi tai jos luvan myöntämiseen on muu erityisen painava syy.

Arvoisa puhemies! Esityksen sisältämät asiat ovat positiivisia askeleita oikeaan suuntaan mutta aivan riittämättömiä. Valtaosa turvapaikkaturisteista on tullut ainakin kymmenen turvallisen maan läpi Suomeen, eikä heillä kotimaassakaan ole ollut konkreettista henkeen ja terveyteen kohdistuvaa uhkaa, vaikka kaikenlaisia tarinoita he ovatkin oppineet kertomaan. Enimmäkseen he ovat ilmaisen sosiaaliturvan perässä reissaavia nuoria miehiä, joita ei kiinnosta rakentaa omaa isänmaataan. Heitä kiinnostaa siivestäminen.

Koska alun alkaenkaan he eivät täytä kansainvälistä suojelua koskevia kriteereitä, en tiedä, miksi heillä ylipäänsä pitäisi olla valitusoikeudet. Valitusoikeus kuormittaa oikeuslaitostamme kohtuuttomasti. Se ensimmäinenkin hakemus pitäisi tehdä pikapäätöksenä rajalla. Jos asiallisia henkilöpapereita ei ole, hakemusta ei pitäisi käsitellä lainkaan vaan suorittaa saman tien pikakäännytys ja sellainen leima takapuoleen, ettei takaisin tule.

Arvoisa puhemies! Esityksen vaikutuksista todetaan, että viime vuonna Suomeen saapui liki 32 500 kansainvälistä suojelua hakevaa henkilöä. Arvion mukaan pelkästään viime vuonna saapuneista noin 10 000 päätyy valittamaan Helsingin hallinto-oikeuteen ja noin 5 000 hakijaa edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Helsingin hallinto-oikeus käsittelee normaalisti vuosittain noin 7 500 asiaa yhteensä ja korkein hallinto-oikeus puolestaan vuosittain 4 000 asiaa yhteensä. Valitusmäärien arvioitu kasvu on huomattava. Jos tänne tulee vielä kymmenkertainen määrä näitä niin sanottuja turvapaikkaturisteja, mihinkä meidän oikeuslaitoksemme joutuu?

Kansainvälistä suojelua hakevien määrän arvioidaan olevan korkea myös tänä vuonna. Lisäksi useiden kansainvälistä suojelua Suomesta saaneiden henkilöiden perheenjäsenten oletetaan seuraavassa vaiheessa hakevan oleskelulupaa perhesiteen perusteella.

Arvoisa puhemies! Minä arvioin, että todellisia hädänalaisia on meille tullut jokunen kymmenen, ehkä sata. Heitä meidän tulee auttaa, mikäli heidän tarinansa on aukottomasti todettavissa. Kaikkien muiden suhteen pikakäännytykset ovat ainoa oikeudenmukainen ratkaisu. Maahanmuuttoviraston toiminta ja päätöksenteko tulee kiireesti ottaa suurennuslasin alle, sillä hyväksymisprosentit ovat järkyttäviä.

Arvoisa puhemies! Australia ei salli turvapaikkaturisteja kuljettavien veneiden rantautua ollenkaan maaperälleen. Australian laivasto saattaa veneet lähimmälle saarelle, joka ei kuulu Australialle. Naurusaaret ja Papua-Uusi-Guinea ovat kohdemaat, jonne perustettuihin leireihin tulijat pistetään odottamaan. Siellä täytetään hakemukset ja siellä myös odotellaan päätöksiä niistä. EU:n tulisi ottaa mallia Australiasta. Koska EU:n päätöksiä ja jäsenmaiden yhtenäistä päätösten täytäntöönpanoa saamme ilmeisesti odottaa hamaan hautaan asti, tulisi meidän kyetä itsenäiseen päätöksentekoon. Suomi ei ole mikään maailman sosiaalitoimisto. — Kiitos.

16.25 **Sirpa Paatero sd:** Arvoisa herra puhemies! Hallintovaliokuntaan tulee tämän kevään aikana varsin monta ulkomaalaislain esitystä ja varmaan ihan perusteltuja, mutta täytyy myöntää, että haastavaa on hallita sitä kokonaisuutta, koska ne tulevat pieninä palasina ja sitten se yhteismitallisuus, miten arvioidaan vaikkapa yhtä ihmistä kohden näiden kaikkien lakien merkitys, jää tällä hetkellä hieman epäselväksi, ja siitä voi olla huolissaan.

Toinen näkemys näin yleisesti on se, että meille viime syksyn aikana tuli suunnilleen se 32 500, jotka käsitellään nyt kevään aikana, ja sitten talven aikana itärajan kautta vielä muutama tuhat lisää. Jos ja kun nyt itäraja on hiljentynyt ja Tornioonkaan ei tällä hetkellä ole tulossa juurikaan ja normaalivuosinakin, niin sanottuina normaalivuosina, Suomeen on tullut 3 000—4 000 turvapaikanhakijaa, niin onko meillä ajatus se, että ollaan joka vuosi samanlaisessa tilanteessa kuin oltiin viime syyskuussa, vai onko nyt niin, että tulevaisuudessa, kun kerran Suomi on sitoutumassa suurempiin kiintiöihin, vaikkapa sieltä Turkista otettaviin syyrialaisiin, siirrytäänkin tämmöiseen hallitumpaan, järjestelmällisempään, jolloinka siinä tapauksessa näitä tänään esittelyssä olevia lainsäädäntökeinoja ei tällä volyymilla tarvittaisi?

Nämä ihan tämmöisenä yleisenä kommenttina ensin.

Mutta sitten tähän varsinaiseen lainsäädäntöesitykseen. Kaikki varmaan olemme samaa mieltä, että on inhimillisesti hyvä, jos asiat pystytään käsittelemään nopeasti ja ihmisten ei tarvitse odottaa monia kuukausia saadakseen edes ensimmäistä päätöstä tai toista päätöstä. Mutta kun kyse on turvapaikasta tai suojelua koskevista asioista ja ihmisistä, jotka niitä ovat hakemassa, niin ensisijainen tavoite ei voi olla se, että saadaan nopeutettua ja säästettyä, vaan kyllä ensimmäisen tavoitteen pitää olla se, että oikeusturva toteutuu ja nämä ihmiset saavat asianmukaisen kohtelun — kaikissa näissä asioissa. Ja siinä kohtaa toivon ja uskon — kuulin, että tämä tulee hallintovaliokuntaan, kun tämä on ulkomaalaislaki, jolleka toivottavasti ainakin lakivaliokunta ja toivottavasti myös perustuslakivaliokunta antavat lausunnon — että tämä näkökulma otetaan vahvasti esille, samoin kuin suomalaiset hallintokäytännöt, jotka ovat kansainvälisestikin arvostettuja, että tulee kohdella kaikkia ihmisiä tasa-arvoisesti, ettei luoda ihmisen syntymäpaikasta riippuen erilaisia käytäntöjä, minkälaista hallintokäytäntöä sitten Suomessa toteutetaan.

Täällä on viitattu ongelmiin, että meillä eivät riitä oikeuslaitoksissa resurssit, jos näitä tulee. Ja kun äsken totesin omassa ajattelussani, että nyt on väliaikaisesti mahdollisesti tulossa näitä valituksia enemmän, niin antakaa anteeksi viittaus, mutta mieleeni palasivat muutama vuosi sitten hankintalakiin liittyneet markkinatuomioistuimen suuret ruuhkat, jolloinka saman tien pystyttiin lisätalousarviolla lisäämään tuomarivoimaa ja saatiin se purettua. Miten yhtäkkiä siinä kohtaa, kun käsitellään ihmisten asioita, ainoa keino on vähentää sitä ihmisten oikeutta? Eikö tässäkin tapauksessa olisi mahdollisuutta, jos — vielä sanon "jos" — tämmöinen ylivoimainen ruuhka tulee, lisätä sitten asioita käsittelevien tuomareiden ja muiden resursseja eikä pelkästään vähennetä ihmisten oikeuksia? Mutta tämä oli ehkä ilkeä vertaus, mutta tämä tuli äsken mieleen, kun kuuntelin tätä keskustelua.

Suhtaudun vielä avoimesti näihin erilaisiin esityksiin muun muassa asioiden käsittelemisestä kiireellisenä, koska se voi olla erittäin perusteltuakin, tai hallinto-oikeuden kokoonpanon keventämiseen, koska voi olla erittäin perusteltua, ettei tarvitse olla kolmea vaan voidaan pärjätä kahdella. Kritiikkiä on tullut valitusaikojen lyhentämisestä sekä valitusluvan ehtojen tiukentamisesta. Mutta luotan, että asiantuntijakuulemisissa näihin tulee sitten lisävalaistusta.

Mutta ehkä kriittisimpänä suhtaudun tähän oikeusavustajan käytön rajaamiseen, sillä ehkä pienesti voin edes kuvitella tilannetta, pystyykö ihminen, joka on hakemassa turvapaikkaa, siinä tilanteessa kuvaamaan ja tietämään suomalaisen oikeusjärjestelmän, että kuinka suuri sen hädän pitää olla, jotta hän voisi tämän uuden lain perusteella saada oikeusapua. En usko, että se tieto pystyy välittymään niitten ennen tätä käsittelyä olevien ajanjaksojen aikana turvapaikanhakijoille tai että he edes pystyisivät siinä tapauksessakaan kuvaamaan sitä omaa tilannettaan niin, että suomalaiset pystyisivät arvioimaan, mikä se on se oikeusavun tarve. Tästä syystä ajattelen, että se kohta tässä lainsäädännössä pitää miettiä hyvin tarkoin ja ehkä tarvittaessa muuttaa. Kelpoisuusvaatimukset on tietysti iso kysymys. Yleisesti ottaen on yleensä hyvä, että meillä on jonkunlaiset kriteerit ihmisille, jotka tämmöisiä, kuitenkin viranomaistoimintoja, ovat mukana tekemässä. Mutta pätevyys, mikä se on tässä tapauksessa, on tietysti katsottava. Tähän avustajan käytön rajaamiseen vielä: kun katsoo noita perusteluita tuossa lainsäädännössä, niin ei tunnu löytyvän kunnon perustetta, ei edes sitä äskeistä säästöä, jotenka epäilykseni herää, että mikä tässä on se takimmainen tarkoitus.

Mutta valiokunta käynee nämä asiat tarkasti läpi, ja eiköhän tästä saada pahimmat kulmat hiottua. — Kiitos.

16.33 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä kokonaisesityksessä on paljon sellaisia elementtejä, joita kristillisdemokraatit viime hallituskaudella olivat ajamassa ja toivoivat, että niihin nopeasti puututtaisiin.

Nyt tässä esityksessä erityisesti keskitytään tähän prosessin sujuvoittamiseen erityisesti valitusmenettelyiden osalta silloin kun turvapaikanhakija saa kielteisen päätöksen. Jotta se onnistuisi, se vaatii huomattavaa resurssien lisäämistä oikeuslaitoksille, etteivät ne täysin tukehdu tässä uudessakaan tilanteessa. Aikanaan kun ministeri Räsänen tästä teki esityksen, niin hän totesi lausunnossaan, että tällä hetkellä hallinto-oikeudessa kestää keskimäärin 517 päivää tämä valituksen käsittely. Se on täysin kohtuutonta.

Myös tämä avustajakäytännön helpottaminen on meistä hyvä asia, vaikka tuleekin sitten huolella tuolla valiokunnassa käsitellä se, että mitä ohjeistusta siihen laitetaan.

Kritiikkiä annamme siitä, ettei tässä esityksessä ole mukana turvallisuutta uhkaavien henkilöiden pikakäännytystä. Se olisi ehdottomasti kuulunut tähän mukaan, sen arviointi, jotta tällaiset henkilöt, joita on hyvin huomattaviakin määriä... Ja edes se, että suojelupoliisi antaa lausunnon näistä henkilöistä, ei tätä prosessia yhtään nopeuta. Ja se oli meistä iso puute tässä, sen olisi pitänyt tulla tähän nyt mukaan.

Ymmärrämme, että tämä tulee herättämään paljon keskustelua sitten, kun se valiokunnasta tänne tulee, ja se on hyvä niin: suomalainen yhteiskunta tarvitsee asiallista keskustelua meidän maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Huhtasuo. (Laura Huhtasaari: Arvoisa puhemies! Edustaja Huhtasaari.) — Korjaan, Huhtasaari. Anteeksi.

16.35 **Laura Huhtasaari ps:** Kiitos. — Edustaja Laukkaselle kiitos näistä erittäin hyvistä huomioista, niihin varmasti tullaan myöhemmin palaamaan. Pidän tätä keskustelua yllä, me tarvitsemme asiallista keskustelua, me tarvitsemme koko ajan keinoja, millä me saamme maahanmuuttoon realismia ja tätä maahanmuuttoa järkevämmäksi.

On päivänselvä asia, että tulijat eivät lopu, kriisit ja konfliktit tulevat jatkumaan, ja pelkkä elintasokuilu on sellainen asia, mikä pitää huolen siitä, että satoja miljoonia ihmisiä haluaa Eurooppaan. Ja sitä, tuleeko meille nyt tällä hetkellä vähemmän mitä meille tulee ensi kesänä ja mitä meille tulee kymmenen vuoden päästä, me emme voi tietää. Me emme tiedä, miten EU:n järjestelmät toimivat, ja tunnetusti, kun tiedämme, EU on semmoinen klubi, jossa yhteisesti sovitut asiat eivät aina ole hyvin toimineet. Me tarvitsemme kyllä toimia EU-tasolla, kansainvälisellä tasolla ja kansallisella tasolla. Ja tällä kansallisella tasolla meidän täytyy saada tämä hallintaan niin taloudelliselta osalta kuin turvallisuuden osalta.

Ja siksi tässä esityksessähän nyt muutetaan lakia sillä tavalla, että valitusaikoja lyhennetään, oikeusapua rajataan ja tuomarikokoonpanoja supistetaan. Nämä ovat pieniä ja tärkeitä toimia, joilla karsitaan turvapaikanhakijoista syntyviä kustannuksia ja byrokratiaa. Ja nämä lakiesitykset ovat osa hallituksen joulukuun alussa esittelemää 80 kohdan turvapaikkaohjelmaa, mutta me tarvitsemme koko ajan lisää maahanmuuttopolitiikan toimia, lisää toimia maahanmuuttopolitiikan kiristämiseksi.

16.37 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Oikeusvaltio ja demokratia ovat itse asiassa kaiken muun hyvinvoinnin perusta. Ja jos me näissä asioissa fuskaamme, niin me emme pysty rakentamaan kestävää järjestelmää sen päälle.

Siksi tämä keskustelu on oikeastaan ollut aika absurdia, koska säästösyillä perustellaan muutoksia siinä, miten meidän oikeusjärjestelmämme toimii. Minä ymmärrän sen, että haetaan tehokkuutta, ja minä ymmärrän monet näistä välineistä, joita tässäkin on esitetty — vaikkapa sen, että tuomarikokoonpano voisi olla pienempi kuin tällä hetkellä tai että pyritään aikatauluihin, jotka ovat tiukemmat — mutta niin kuin edustaja Paatero sanoi, yleensä silloin kun jossakin on ruuhka, niin sitä ruuhkaa pyritään purkamaan lisäresursseilla ja sitten tarkkaan harkitaan, mitkä ovat niitä muutoksia, joita näissä prosesseissa tehdään. Ja nyt on hiukan sellainen tuntu, että tässä hallitus on painanut paniikkinappulaa erityisesti siinä, että lähdetään rajoittamaan oikeusapua. Niin kuin tässä mielestäni hyvin sekä Biaudet että Kontula kuvasivat sitä, mitkä ovat esimerkiksi ihmiskaupan taustat ja miten vaikeaa on tunnistaa ihmiskaupan uhria, niin jos me puramme tämän alkutunnistamisjärjestelmän ja ne välineet, joilla tähän ilmiöön on päästy kiinni, niin me olemme aika paljon pa-

hemman, vaikeamman ja julmemman maailman kanssa tekemisissä, ja siksi toivon, että valiokunta todellakin katsoo tarkkaan nimenomaan tämän oikeusapupuolen.

16.38 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jaan kyllä täysin tämän edustaja Filatovin huolen tässä, että pitää valiokuntakäsittelyssä huomioida ja jotenkin turvata se, että molemmat asiat tässä voisivat nyt toteutua, toisaalta tämä, että oikeuslaitosta ei jatkuvasti alisteta rahan vallan alle vaan nähtäisiin, että se oikea vastaus on tietyissä asioissa aina se — no ei aina, mutta varojen lisääminen erityisesti oikeuslaitokselle tässä kohtaa on todella merkityksellinen asia.

16.39 **Reijo Hongisto ps:** Arvoisa herra puhemies! Lakiesityksen pääasiallisena tavoitteena on luoda edellytykset sille, että kansainvälistä suojelua koskevat valitusasiat olisi mahdollista käsitellä aikaisempaa joutuisammin ja samalla vähentää valtiontaloudelle aiheutuvia kustannuksia ottaen huomioon, että turvapaikkahakemukset tulee kyetä käsittelemään vaarantamatta asioiden yksilöllistä käsittelyä ja muutoksenhakijoiden oikeusturvaa.

Nykyisin korkein hallinto-oikeus käsittelee vuodessa noin 4 000 asiaa. Vuonna 2015 kansainvälistä suojelua hakeneiden määrän perusteella korkeimpaan hallinto-oikeuteen arvioidaan tulevan noin 5 000 valituslupahakemusta. Nykyisin voimassa oleva lainsäädäntö antaa hakijalle mahdollisuuden pitkittää maasta poistamista, kun valituksen peruuttamisen jälkeen uusintahakemukseen tehdystä uudesta käännyttämispäätöksestä voi tehdä uudelleen valituksen hallintotuomioistuimelle ja lisäksi hakemuksen keskeyttää käännyttämisen täytäntöönpano. Asia on valituksen peruuttamisen jälkeen voinut tulla taas uudelleen tuomioistuimeen, eikä edellistä lainvoimaista käännytyspäätöstä ole vakiintuneen käytännön vuoksi pantu täytäntöön. Tällainen edestakainen valitusmahdollisuus kuormittaa kohtuuttomasti oikeuslaitostamme ja saattaa syrjäyttää ja pitkittää monia muita oikeuden päätöstä odottavia asioita. Näin oikeusturva vaarantuu muiden henkilöiden kohdalla.

Arvoisa herra puhemies! Lakiesitys on mielestäni hyvä ja kannatettava. — Kiitoksia.

16.41 **Timo V. Korhonen kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on monelta osin ollut erinomaisen hyvää, monelta osin juuri sellainen, mitä lakiesitysten lähetekeskustelujen osalta kuuluukin olla. Itse näen, että tämän esityksen tavoite on ymmärrettävä monella tavalla. Järkevä turvapaikkakäsittely on tehokas ja toimiva. Kysymyshän on samalla myös suojelun hakijan oikeusturvasta. Turvapaikkaprosessi kaiken kaikkiaan on saatava toimivaksi mutta totta kai myös sitten oikeudenmukaiseksi. Me joudumme valitettavasti tunnustamaan myös käytettävissä olevat resurssit. Meidän on kyettävä näillä lakimuutoksillakin varmistamaan se, että kokonaisuus toimii olemassa olevien resurssienkin näkökulmasta.

Mutta on ollut tavattoman tärkeää huomata tässä keskustelussa se, kuten edustaja Parviainen taisi ensimmäisenä sanoa, että tässä on niin monella tavalla kysymys myös ihmisoikeuksien kannalta äärettömän herkistä asioista, ja tähän liittyen muun muassa tämä oikeusapukysymys tämän lain osalta on kyllä hyvin tarkoin huomioitava. Emme tietenkään voi lähteä siitä, että perusoikeuksista tinkimällä saadaan kansantalous kuntoon

Täällä on monessa yhteydessä myös otettu esille se, että tätä lain merkitystä pitäisi pystyä myös arvioimaan. Minä oikeastaan haluaisin laajentaa tätä myös vähän siihen suuntaan, että kun edustaja Paatero totesi, että nyt maahanmuuttoon liittyviä lakiesityksiä tulee aika useita, niin (Puhemies koputtaa) ehkä meidän jossakin vaiheessa täytyy laajemminkin

arvioida, mikä tämä koko maahanmuuttolainsäädännön kokonaisuus on ja millä tavalla tämä sitten (Puhemies koputtaa) käytännössä toimii ja vaikuttaa.

16.43 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin vielä yhden näkökulman, joka ei ole ollut toistaiseksi keskustelussa mukana. Tässä lakiesityksessä toteutetaan aika julma joukko heikennyksiä turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan. Amnesty lausuu siitä, että kyseessä on merkittävä heikennys oikeuteen, tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin. Yhdenvertaisuusvaltuutetun mielestä kyseessä on vakava yhdenvertaisuusongelma. Ihmisoikeusliitto kritisoi sitä, että vaikutusarvioita ei ole tehty. Kirkon Ulkomaanapu arvelee, että tämä heikentää merkittävästi oikeusturvaa. Suomen Punainen Risti pitää tätä erittäin huolestuttavana, Pakolaisneuvonta vastustaa suurimmilta osin. Ja oikeuskansleri pitää tärkeänä, että tämä käytetään perustuslakivaliokunnan kautta. Useimmat näistä lausujista ovat sitä mieltä, että asioiden ripeä käsittelytahti ei sinällään ole ongelma, mutta arvostelevat hallituksen esityksen huonoa valmistelua, huonoa asiantuntijatahojen kuulemista ja sitä, että pikaisuuteen pyritään oikeusturvan hinnalla.

No, sitten se minun pointtini. Mitäpä jos nämä kaikki asiantuntijat ovatkin oikeassa? Mitäpä jos onkin niin, että tämän lakimuutoksen myötä tapahtuu vääriä arvioita? Mitäpä jos käykin niin, että me olemme tässä osallisia ihmisten lähettämiseen kuolemaan tai altistamiseen vakaville ihmisoikeusloukkauksille, joita ei olisi sattunut, jos tätä muutosta ei tehtäisi? Me emme saa sitä koskaan tietää, koska meidän järjestelmässämme ei ole mitään mekanismia, jonka kautta seurattaisiin, mitä tapahtuu niille ihmisille, jotka lähetetään pois Suomesta. Voi olla, että moni jatkaa elämäänsä niin kuin ennen matkalle lähtöään. Voi olla, että joku katoaa, joku uhriutuu takaisin ihmiskauppaan, joku päätyy johonkin vankilaan. Me emme tiedä. Kukaan ei tiedä.

Yleensä, kun poliitikot tekevät jotenkin kiistanalaisia ja omaatuntoa kolkuttelevia päätöksiä, siihen päätökseen lisätään aina vetoomus siitä, että kyllä vaikutukset pitää sitten jälkikäteen arvioida ja tästä raportoida eduskunnalle, miten kävi. Tällä kertaa sellaista lisäystä ei voi tehdä, koska meillä ei ole tapaa, jolla me arvioisimme sitä, menikö tämä nyt mönkään ja kuinka pahasti.

16.46 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hakkarainen otti äskeisessä puheenvuorossaan kantaa siihen, että me täällä Suomessa varmistamme nykyään viimeisen päälle tarkasti, etteivät turvapaikanhakijoiden edut ja oikeudet tule millään muotoa ja missään tapauksessa jäämään huomiotta. Itse asiassa taidamme tosiaan olla tässä asiassa jopa sinisilmäisiä. Edustaja Hakkarainen vertasi hyvässä puheenvuorossaan Suomen maahanmuuttopolitiikkaa Australiaan, jossa sikäläiset prosessit on rakennettu ensisijaisesti kansakunnan edun näkökulmasta ja painottaen pitkälti hakijan sopeutumiskyvyn merkitystä. Australiassa myös painotetaan taloudellisia näkökulmia aivan eri mittakaavassa kuin meillä Suomessa tehdään. Kun otetaan vielä huomioon, että Australia kuuluu Suomen kanssa samaan länsimaiseen kulttuuripiiriin, olisi meillä hyvä mahdollisuus ottaa oppia sieltä myös maahanmuuttopolitiikassa.

Tämä lakiesitys on kokonaisuudessaan erityisen kannatettava, ja sitä se on myös hallinto-oikeuksien resurssien näkökulmasta. Toki meidän täytyy tehdä paljon muitakin piristyksiä.

Arvoisa puhemies! Kiitän lopuksi erittäin nöyrästi kristillisdemokraatteja ja varsinkin edustaja Laukkasta erittäin rakentavasta oppositiopolitiikasta.

16.48 **Ville Tavio ps:** Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin haluan mainita jälleen kerran, että koska aikaisemmat hallitukset ovat luoneet tämän huteran turvapaikkajärjestelmän eivätkä ole korjanneet sen heikkouksia silloin, kun niitä on perussuomalaisten taholta oppositiosta esitetty, niin silloin ollaan jo tehty virhe ja nyt ollaan ainoastaan tämän jollain tapaa kohtalokkaankin virheen vaikutuksia sitten korjailemassa. Hallitus joutuu näitä seuraamuksia korjailemaan, monesta varmaan tosiaan tietyllä tapaa epämiellyttävälläkin tavalla juuri siksi, kun ollaan jouduttu sellaiseen tilanteeseen, että lait eivät ole siis muuttuneet sellaisessa ajassa kuin niiden olisi alun alkaen pitänyt muuttua, ja meidät on tällä lain tasolla yllätetty housut kintuissa. Turvapaikkajärjestelmä on vanhanaikainen.

Meidän täytyy nähdä tulevaisuuteen siten, että turvapaikkajärjestelmä ei perustuisi enää laittomiin rajanylityksiin, vaan siirtyminen tapahtuisi kohti kiintiöjärjestelmää. Tässä hallituksen esityksessä mennään oikeaan suuntaan, nopeutetaan käsittelyä. Tässä kuitenkin täytyy muistaa myös samalla, että palautuspolitiikan tulee parantua, sen tulee olla toimivaa, nimittäin pelkkä nopeutettu käsittely itsessään voi olla myös houkuttelevuutta lisäävä tekijä.

Täällä esitetyt huolet ihmisoikeuksista ja oikeusturvasta mielestäni ovat aiheellisia ja ne täytyy myös valiokuntakäsittelyssä huomioida.

16.50 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! On ollut aika mielenkiintoista kuunnella näitä puheenvuoroja tästä aiheesta tänään. Osa keskustelijoista tuntuu edelleen jotenkin uskovan, että suuri osa näistä turvapaikanhakijoista on jollain tapaa isonkin hädän alla.

Mielestäni tämä lakiesitys on erinomainen, sillä se lyhentää oleellisesti aikaa ja heikentää mahdollisuuksia keksiä sellainen tarina, jolla tämä oleskelulupa heltiää. Aiemmin vastaanottokeskuksissa ja muissa piireissä, jotka turvapaikanhakijoitten kanssa olivat tekemisissä, oikein neuvottiin näissä hakemuksissa ja puhutteluissa, että minkälaisia tarinoita siellä kannattaa kertoa ja mitä sanamuotoja käyttää. Tiedän sen, koska olen itse edellisessä elämässäni ollut näitä sopivia sanamuotoja siellä sorvaamassa. Toivon, että isänmaa nämä vanhat syntini minulle anteeksi antaa.

16.51 **Anna Kontula vas:** Niin, edustaja Eerolalle toteaisin vain, että en minä ainakaan henkilökohtaisesti ota kantaa siihen, kuinka moni näistä 30 000 ihmisestä täyttää meillä turvapaikkakriteerit ja kuinka moni ei. Minulla ei sellaista tietoa ole, niin kuin ei todennäköisesti kenelläkään muullakaan tässä salissa. Meillä on vain arvioita. Mutta todennäköistä on, että jos oikeusvaltion perusperiaatteisiin kuuluvasta huolellisesta tutkinnasta tingitään, niin niitä mokia sattuu kumpaankin suuntaan, ei pelkästään niin, että turvapaikkaan periaatteessa ehkä oikeutettu ihminen tuleekin palautetuksi, vaan myös niin päin, että he, jotka eivät olisi siihen oikeutettuja, saattavat sellaisen saada.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.